

Giganci Nauki

<https://gigancinauki.pl/gn/biogramy/83158,Czarnocki-Stefan.html>
2022-06-30, 19:17

Czarnocki Stefan

CZARNOCKI Stefan (17 VIII 1878, Gajlańce, Kowieńskie – 6 I 1947, Kraków), inżynier górniczy, geolog złożowy. Syn Jana, lekarza.

Szkołę realną ukończył w Sumach (gubernia kurska) w 1897, po czym przez rok studiował w Inst. Technologicznym w Charkowie. W 1898–1903 odbył studia w Inst. Górniczym w Petersburgu, uzyskując stopień inżyniera górniczego.

W czasie studiów prowadził rozpoznanie geologiczne na Litwie (1899), w Zagłębiu Dąbrowskim (1901–02) oraz w obwodzie akmolińskim (1903). W 1904 otrzymał nagrodę A. Karpińskiego za opracowanie \$ *Oczerk miastorożdzenij żelaznych rud zapadnoj czasti centralnoj Rossii i Carstwa Polskogo*. Po raz drugi nagrodzono go za – przygotowaną początkowo pod kierunkiem A. Michalskiego, a później K. Bohdanowicza – rozprawę \$ *Matieriały k poznaniju kamiennougolnych otłożenij Dombrowskogo basiejna* (1907).

Był współpracownikiem, a później geologiem petersburskiego Komitetu Geologicznego, w którym zajmował się głównie genezą złóż ropy naftowej i gazu ziemnego w dorzeczu Kubani, na pn.-zach. zboczach Kaukazu, a także na Półwyspie Tubańskim, w obwodzie karskim w zach. części guberni bakińskiej, w miejscowości Groznyj (Czeczenia) w guberni tyflińskiej, w okolicy Sewastopola (Krym) i innych rejonach. W tym czasie wykonywał ekspertyzy geologiczno-inżynierskie przy trasowaniu linii kolejowych na obszarze pn.-zach. Kaukazu, na potrzeby hydroenergetyki (m.in. rzeki Kubań i Łaba). Dokonał rozpoznania kaukaskich złóż węgla.

W czasie I wojny światowej był profesorem geologii na politechnice w Rostowie nad Donem (powstałej na bazie ewakuowanego Warszawskiego Inst. Politechnicznego). W 1920 wrócił do Piotrogradu (dawniej Petersburg),

przygotowując do druku materiały terenowe, wydane w latach późniejszych. W 1922 skorzystał z możliwości repatriacji do Polski. W 1923–38 pracował w warszawskim Państwowym Inst. Geologicznym, zrazu jako kierownik Wydziału Naftowego, a później w Wydziale Węglowo-Naftowym. W tym czasie prowadził głównie prace kartograficzne w Zagłębiu Dąbrowskim i na Górnym Śląsku, sporządzając mapy w skali 1:25 000 (wykonał arkusze map Brzeszcz, Oświęcim i inne). W 1937–38 był dyrektorem Państwowego Inst. Geologicznego. W 1926 został docentem geologii w Akad. Górniczej w Krakowie, a w 1938 profesorem geologii stosowanej tej uczelni. Aresztowany razem z innymi profesorami krakowskimi 6 XI 1939, przez więzienie we Wrocławiu trafił do obozu koncentracyjnego Sachsenhausen, skąd został wypuszczony w II 1940. W Krakowie pracował jako nauczyciel w kierowanej przez W. Goetla zawodowej szkole technicznej na Krzemionkach. Uczestniczył w tajnym nauczaniu, w 1945 aktywnie włączył się w odbudowę i rozbudowę Akad. Górniczej.

Poświęcił wiele uwagi rozpoznaniu właściwości petrograficznych węgli oraz przesłankom geologicznym występowania węgla koksujących (badania chemiczne prowadził w Inst. Chemii w Warszawie). Opracował mapę zasobów węgla w Zagłębiu Górnos Śląskim, wykonał także obliczenia szacunkowe zasobów innych kopalin w tym regionie, co pozwoliło wybrać optymalne metody eksploatacji. Ogłosił m.in. pracę *Polskie Zagłębie Węglowe w świetle badań geologicznych ostatnich lat dwudziestu* (1935), w której zajmował się zarówno problemami stratygrafii karbonu, jak i zagadnieniami geologii gospodarczej. Nadal interesował się sprawami naturalnych bituminów, zwłaszcza na Kujawach i w Wielkopolsce. W redagowanej przez siebie *Mapie bogactw kopalnych Polski* (1931) szeroko uwzględnił dane o rudach, surowcach budowlanych i innych.

Wyniki badań własnych i zespołu współpracowników referował na międzynarodowych kongresach stratygrafii karbonu w Haarlem (1927, 1935) oraz geologii stosowanej w Paryżu (1935). Brał także udział w Międzynarodowym Kongresie Geologicznym w Moskwie (1937).

Aktywnie uczestniczył w działalności górniczych i geologicznych organizacji społecznych. W 1945–47 kierował Polskim Tow. Geologicznym. Był pierwszym dziekanem wydziału geologiczno-mierniczego Akad. Górniczej (od 1946). Ogłosił kilka – napisanych w czasie wojny – podręczników akademickich, w tym *Geologia węgla* oraz *Złoże ropy naftowej* (oba 1947).

SPPT (Z.J. Wójcik); Fleszarowa; Łoza.

„Rocznik Polskiego Towarzystwa Geologicznego” 1947 (K. Maślankiewicz); *Życiorysy profesorów i asystentów AGH w Krakowie (1919–1964)*, Kraków 1965 (R. Krajewski).

Zbigniew Wójcik

[Poprzedni](#)
[Następny](#)